

University of Groningen

Webarchivering door gemeentes

Paapst, Mathieu; Straat, Jurjen

Published in:
 Archievenblad

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
 Final author's version (accepted by publisher, after peer review)

Publication date:
 2016

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):
 Paapst, M., & Straat, J. (2016). Webarchivering door gemeentes: de huidige praktijk. *Archievenblad*, 2016(4), 26-27.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Webarchivering door gemeentes: De huidige praktijk

Door Mathieu Paapst en Jurjen Straat

Waar websites van gemeentes vroeger vrij statisch waren en slechts een functie van hulpadministratie hadden, spelen zij tegenwoordig een belangrijke rol in de communicatie met burgers, en in uitvoerende- en beleidsprocessen. Informatie op websites blijkt steeds vaker meer niet in een andere, fysieke vorm beschikbaar te zijn. Daarom is zowel vanuit het oogpunt van de recht- en bewijszoekende burger als vanuit het cultuurhistorisch perspectief van groot belang dat gemeentes hun websites archiveren. Over de plicht tot webarchivering is al eerder in dit blad gepubliceerd. Ons leek het interessant om te kijken naar “the law in action” en daarmee de praktijk van webarchivering te bezien.

Wet

In de nu geldende selectielijst voor archiefbescheiden van gemeentes (2012) heeft de website een belangrijke plek. De lijst schrijft voor dat de website voor zover deze van betekenis is voor de geschiedenis, cultuur of beleid van de gemeente blijvend bewaard moet worden. Als (een deel van) de website niet van betekenis is voor geschiedenis, cultuur of beleid, geldt een bewaartermijn van 1 jaar na

vervallen van het belang van de informatie. De toelichting op deze selectielijst maakt duidelijk dat moet worden gestreefd naar het verduurzamen van de gemeentelijke webcultuur.

In de nieuwe selectielijst, die in 2017 in werking treedt, is het vereiste dat de informatie van belang is voor geschiedenis cultuur of beleid zelfs vervallen. “Online content” moet blijvend bewaard worden.

Methodiek

Om de huidige praktijk van het archiveren van gemeentelijke websites in kaart te brengen, is voor dit onderzoek gekozen om eerst de websites van alle 390 Nederlandse gemeentes te doorzoeken op informatie rondom webarchivering. De gemeentes waarvan het niet duidelijk werd op de website hoe zij omgaan met webarchivering zijn vervolgens aangeschreven met enkele vragen. Met deze vragen werd gehoopt duidelijkheid te krijgen over of de aangeschreven gemeentes hun websites archiveren, en zo ja of dit archief openbaar te raadplegen is, en zo nee of zij overwegen om binnenkort wel de website te gaan archiveren. Wanneer gemeentes onvoldoende

informatie gaven rondom hun motiveringen om wel of niet tot webarchivering over te gaan, is met behulp van WOB-verzoeken geprobeerd daarover meer informatie te verkrijgen.

Het onderzoek is in oktober 2015 begonnen en eind februari 2016 geëindigd. De verderop gepresenteerde cijfers geven de stand weer ten tijde van de sluiting van het onderzoek. Daarbij is gekozen om de gemeentelijke indeling vanaf 1 januari 2016 te hanteren om een zo actueel mogelijk beeld te krijgen van de huidige praktijk van webarchivering door gemeentes.

Uitkomsten

Van de 390 onderzochte gemeentes hebben 232 gemeentes duidelijk op hun website staan hoe, en bij welke externe partij zij de website archiveren. De overige 158 gemeentes zijn daarom aangeschreven om duidelijkheid te krijgen hoe zij met dit onderwerp omgaan. Uiteindelijk hebben 148 gemeentes hierop gereageerd. Hiervan blijken er 39 alsnog een openbaar webarchief te hebben bij een externe partij, bijvoorbeeld omdat ze daarmee tijdens de looptijd van dit onderzoek net zijn begonnen. Ook zijn er 26 gemeentes die zeggen een webarchief te hebben bij een

externe partij, maar niet de noodzaak te zien om dit openbaar toegankelijk te stellen. Hierbij kan men zich afvragen of deze gemeentes dit archief op verzoek zouden willen delen, bijvoorbeeld bij bewijsrechtelijke problemen. Verder kiezen 24 gemeentes ervoor om oude versies van hun website met behulp van een archieffunctie in hun content management systeem (CMS) op te slaan. Deze oplossing is gezien het feit dat inhoud maar ook vorm van websites blijvend bewaard moeten worden niet duurzaam genoeg. Onduidelijk is hoe deze gemeentes het aan gaan pakken wanneer de bescheiden moeten worden overgebracht naar een archief bewaarplaats? Ook bij deze gemeentes komt de bewijsrechtelijke functie van het bewaren van websites in het geding. Geven deze gemeentes op verzoek oude webpagina's vrij?

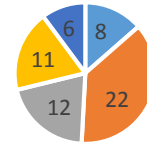
Tot slot zijn er van de 148 respondenten 59 gemeentes die hun website überhaupt niet archiveren. Daarmee kunnen we stellen dat 15% van alle gemeentes in Nederland nalaat om conform de archiefwet de website te archiveren. De recht- en bewijszoekende burger wordt bij deze gemeentes tekort gedaan. Ook vanuit het cultuurhistorisch perspectief is dit kwalijk te noemen.

Webarchief	N=390	%
Ja, en openbaar	271	69
Ja, niet openbaar	26	7
Intern mbv CMS	24	6
Nee, niets	59	15
Non respons	10	3

Tabel 1

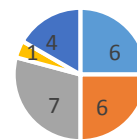
De overwegingen van gemeentes om niet te archiveren of om slechts met hun CMS de content te bewaren lopen uiteen. Grofweg kunnen deze overwegingen in 5 categorieën onderverdeeld worden. Ten eerste is er een groep die niet op de hoogte is van de verplichting de website te archiveren. Een tweede groep is wel op de hoogte van de verplichting en zegt daartoe te willen overgaan, maar heeft nog geen concreet plan voor de korte termijn. Een derde groep is op de hoogte van de verplichting en heeft tevens een concreet implementatieplan voor de korte termijn. Een vierde groep vindt de kosten te hoog of heeft op dit moment andere prioriteiten. En de laatste groep gemeentes gaat fuseren en gaat daarom op dit moment niet over tot webarchivering.

Overwegingen gemeentes zonder webarchief

- Niet op hoogte
- Wel op hoogte, geen concrete plannen
- Concrete plannen op korte termijn
- Te hoge kosten / andere prioriteiten
- Fusie

Overwegingen gemeentes om met CMS te archiveren

- Niet op hoogte
- Wel op hoogte, geen concrete plannen
- Concrete plannen op korte termijn
- Te hoge kosten / andere prioriteiten
- Fusie

Opvallende overwegingen

Gedurende het onderzoek zijn enkele

noemenswaardige overwegingen naar voren gekomen. De opvallendste was misschien wel: “Gezien het dynamische karakter van een website, gaan wij de website niet archiveren”. Naar onze mening zijn echter juist dat dynamische karakter en het feit dat de communicatie via de website vaak niet meer in fysieke vorm wordt opgeslagen de argumenten zijn om juist wel te archiveren. Op die manier kan de gemeente immers verantwoord worden wat wanneer op de website gepubliceerd is.

Ook zijn er gemeentes die aangaven dat de kosten van dagelijkse archivering, hosting en dataverkeer dermate hoog waren dat zij daarom hebben besloten om daar van af te zien. Dit is opmerkelijk omdat uit ons onderzoek ook is gebleken dat de gemiddelde kosten voor diensten zoals die van archiefweb per jaar zo’n €1000,- euro zijn.

Een enkele gemeente gaf aan hun website te archiveren met behulp van <http://web.archive.org>. Deze oplossing kan echter niet

voldoen aan de archiefwet. Er is immers geen enkele controle over de bescheiden. De bescheiden kunnen ook niet overgebracht worden naar een archiefbewaarplaats. De gemeente staat daarnaast niet in een contractuele relatie tot deze archiefdienst. We hebben deze gemeente daarom ingedeeld onder de categorie “niet op de hoogte”.

Zoals in het vorige kopje naar voren kwam hebben enkele gemeentes nog geen oplossing voor webarchivering, omdat zij binnenkort fuseren. Wettelijk gezien zou een aanstaande fusie echter geen argument moeten zijn voor een gemeente om tot het moment van de fusie (soms pas in 2018) de wet niet na te leven. Daarnaast gaven sommige fusierende gemeentes aan dat de oude website eenmalig gearchiveerd gaat worden rond het moment van de fusie. Deze gedachtegang is goed voor de cultuurhistorische functie van het archief, maar voor de bewijsrechtelijke en verantwoordingsfunctie treft het geen doel, omdat de

gemeente zelf in de hand heeft op welke dag zij de website opslaat.

Tot slot

Hoewel de overgrote meerderheid van de gemeentes dus wel de websites archiveert, is er nog veel onduidelijkheid over wat nou wel en niet gearchiveerd moet worden op gemeentelijke websites en met welke frequentie.¹ Qua kosten maakt het echter niks uit of nu een deel van de website of het geheel wordt gearchiveerd. Daarom doen eigenlijk alle gemeentes die archiveren via archiefweb, presurf of pagefreezer de gehele website. Of deze oplossing voldoende duurzaam is, zal moeten blijken. Er bestaat ons inziens geen enkel argument voor een gemeente hun website niet te archiveren.

* Mathieu Paapst is universitair docent bij de Rijksuniversiteit Groningen, Jurjen Straat is zijn onderzoeksassistent.

¹ Zie hiervoor vooral de selectielijsten en de reacties en

antwoorden van de VNG op de nieuwe selectielijst voor 2017.